

Bruno Bruins (UWV-Voorzitter): “Mijn opdracht: De ander laten stralen.”

(5/11/2014)

Toen ik in 2011 solliciteerde voor mijn baan bij UWV, vroeg de sollicitatiecommissie naar mijn drijfveren. Dat antwoord had ik paraat. Mijn drijfveer – of mantra – weet ik al sinds ik de dubbel-LP ken van The Commodores ‘Live in LA 1977’. Zoek vanavond op YouTube, of kijk in je platenkast, naar het nummer Sweet Love op die live-LP. Aan het eind van dat nummer staat het auditorium in Los Angeles op z’n kop. Het publiek juicht. De zanger van The Commodores, Lionel Richie, bedankt het publiek. Dat doet hij met de woorden ‘Everybody is a star!’

Everybody is a star – dat vond ik zo’n mooie uitspraak. Zo passend, zo geschikt om mee te leven. Wil niet iedereen een ster zijn? Een ster, die straalt, die de omgeving verlicht? Tegelijkertijd, een ster kan niet altijd stralen; soms zit het leven even tegen. Problemen op je werk, ziekte, in je gezin loopt het niet lekker, met je partner, of met een van je kinderen. Dan valt je ster, gaat de glans eraf, kreukelen de punten en geeft-ie even geen licht meer. In zo’n situatie is het prettig als er mensen in je omgeving zijn die de ster oppakken, het stof eraf kloppen en de glans weer terugbrengen, om vervolgens de ster terug te werpen in de hemel. Zodat de ster weer kan stralen.

Je omgeving op deze manier benaderen, zo in het leven staan – dat heb ik altijd, althans sinds ik de LP van de Commodores leerde kennen in mijn studententijd, een prettig idee gevonden. Everybody is a star – een mantra om naar te leven. En dus ook goed bruikbaar als motivatie bij een sollicitatiegesprek bij UWV.

De vraag is natuurlijk of UWV wel ieders ster kan laten stralen, of UWV mensen, die in de WW of Ziektewet zitten, in hun kracht kan zetten. Ik zie UWV het liefst als een soort ANWB. Als je pech hebt met je auto, dan bel je de ANWB. Als je pech hebt met werk of inkomen, dan bel je het UWV. Eerlijk gezegd vind ik dat de ‘look and feel’ van ANWB wat warmer is dan die van UWV. Wie wel eens langs onze kantoren in het land rijdt, ziet vooral spiegelende ruiten, en afgezien van een wapperende vlag, niet veel beweging in en om het kantoor.

UWV is niet zo’n warme organisatie of niet zo’n warme organisatie méér. We slaan niet altijd de arm om de schouder, we nodigen niet altijd uit voor een kop koffie om je persoonlijke situatie te

bespreken. Met de grote aantallen werkzoekenden enerzijds, en flinke bezuinigingen op de UWV-organisatie anderzijds, wordt persoonlijke aandacht een schaars goed.

UWV reserveert persoonlijke aandacht – uitgelegd als: één of meerdere persoonlijke gesprekken - voor mensen die het bovengemiddeld ‘zwaar’ hebben. Bijvoorbeeld omdat ze een grote afstand hebben tot de arbeidsmarkt. Of omdat ze de vijftig zijn gepasseerd, zonder baan zitten en eigenlijk geen sollicitatie-ervaring hebben. Of mensen met een arbeidsbeperking, die moeilijk aan de slag komen – maar wel graag willen werken. Of mensen die geen flauw idee hebben hoe je met een computer moet omgaan. Of ... Je hoort het al: ook bij het reserveren van persoonlijke aandacht is het soms vechten om voorrang. Dat is dan wel beleidsmatig vechten, vooral binnen UWV-kamers - doelgroepen kiezen betekent keuzes maken.

Tot zover de aanloop van de eerste versie van mijn meesterpreek. In de eerste versie voegde ik op deze plek twee voorbeelden toe die gaan over persoonlijke aandacht voor werkzoekenden – en sluit af met een oproep aan ons allen om ‘everybody is a star’ uit te dragen.

Vervolgens liet ik de eerste versie van de preek lezen aan enkele mensen in mijn omgeving. Op het Ministerie SZW - de eigenaar en opdrachtgever van UWV - vonden ze het wel een mooi verhaal, aansluitend op het rijksbeleid, gelardeerd met persoonlijke ervaringen. Ik kreeg een compliment.

De hoeders van De Nieuwe Poort waren minder enthousiast: Bruno, kun je de reflectie op je eigen handelen er niet duidelijker in brengen? Waarom vind je het zo van belang dat ieders ster moet stralen?

Mmm. Dat vergt opnieuw nadenken. En kwistig de delete-knop van de computer hanteren. Versie 2. Daar gaat-ie dan.

Waarom vind je het van belang dat ieders ster moet stralen?

Op die vraag is mijn voorlopig antwoord – het antwoord na 51 jaar - als volgt. Je hebt in dit leven volgens mij één leven. Dat leven duurt best een poosje, misschien wel tachtig jaar, misschien wel honderd. Maar hoe dan ook, het leven is eindig. En als je leeft met dat besef, weet je ook dat je van elke dag iets moet maken. Niet in de trant van: maak er maar het beste van. Maar in de trant van Bob de Bouwer: kunnen we het maken, nou en of. 'Iedereen moet kunnen stralen' is voor mij synoniem met: 'iedereen moet kunnen bouwen, creëren, met plezier werken aan vandaag en morgen.'

Die drang om van het leven wat moois te maken heb ik altijd gehad. Een bijzondere reden kan ik er niet voor aanwijzen. Ik denk soms dat het te maken heeft met een ervaring op mijn middelbare school. In 6VWO ga ik met drie vrienden naar een politieke bijeenkomst. Op de terugweg zetten mijn vrienden me thuis af. Zij rijden verder en raken betrokken bij een vreselijk auto-ongeluk. Ze zijn alle drie op slag dood.

In de periode na het ongeluk gedraag ik me alsof ik een engeltje op mijn schouder heb. Ik fiets bijvoorbeeld aan de verkeerde kant van de weg. Expres. Want: wat kan mij nou gebeuren? Belachelijk gedrag, dat zag ik na een tijdje ook wel in. Wat bleef, is het besef dat je van elke dag wat moois moet maken. En daarbij past een optimistische levenshouding, met de glas-half-volbenadering.

Bij die optimistische levenshouding hoort wat mij betreft de wens om iedereen te laten stralen. Het is mijn manier om naar de wereld te kijken, op zoek naar het licht, op zoek naar de zonnestraal die verwarmt. Licht, zo wil ik graag het leven leven. Met vrolijkheid, met muziek, met familie en vrienden. Met een groot glas bier, vrijdagmiddag om vijf uur. En vooruit, ook op donderdag op dezelfde tijd.

Stralende mensen zijn krachtige mensen, daar kun je op bouwen. Zij hebben energie over, zij kunnen aandacht uitgeven. Persoonlijke aandacht, is mijn conclusie, is een pleonasme. Je hebt aandacht of niet – hoe dan ook, aandacht is iets persoonlijks. Persoonlijke aandacht is dus 'dubbelop'.

Ik stel me de vraag in welke situaties ik bewust 'Everybody is a star' uitdraag.

Terwijl ik deze tekst aan het voorbereiden ben, zit een van onze kinderen aan het bureau tegenover me een schoolwerkstuk te maken. De deadline nadert met rasse schreden, maar behoudens enkele kleurenprinterprobleempjes verwacht ik niet dat de inlevertermijn wordt overschreden. Heerlijk om dat te noteren, want het is ook wel eens anders: dan horen mijn vrouw en ik de deadline pas de avond voor het inlevermoment werkstuk, powerpointpresentatie of project. Geërgerd roep ik dan dat junior zijn agenda beter moet beheren en dat de school z'n planning helderder op de magister-site moet zetten. Mij treft uiteraard geen blaam. Of toch?

Heb ik in de afgelopen weken wel regelmatig aan junior gevraagd welke projecten af moeten? En heb ik goed genoeg geluisterd naar zijn antwoord? Ik moet bekennen dat dat niet altijd het geval is. Niet omdat het mij aan interesse ontbreekt. Maar omdat we nog andere kinderen hebben, die ook

projecten voor school moeten afmaken - van wie ik ook wil dat hun ster straalt. En natuurlijk is er buiten de schoolperikelen ook nog mijn eigen werk. Ook daarin wil ik graag stralen. Gelukkig, en dat zeg ik uit het diepst van mijn hart, is er mevrouw Bruins nog. Zij schrijft aandacht voor de kinderen en voor mij elke dag met een hoofdletter. Haar aandacht is voor de kinderen meer vanzelfsprekend, mijn aandacht is meer bijzonder. Dat schrijf ik op en ik neem me tegelijkertijd voor om daar vaker bij stil te staan.

Gelukkig, ik ben niet alleen als het gaat om het laten stralen van de ander. Als het om de kinderen gaat: mevrouw Bruins is de altijd-schijnende, warme zonnestraal.

Een prettige conclusie is dat aandacht geven en aandacht krijgen niet is voorbehouden aan één iemand die geeft en één iemand die ontvangt. Mensen geven en mensen ontvangen. Als zij willen omzien naar elkaar.

Daarvan één voorbeeld, uit de UWV-praktijk van alledag. Onlangs maakte ik een netwerktraining mee. Die trainingen organiseren we voor 50-plussers die in de WW zitten. Het zijn tien bijeenkomsten waar de aanwezigen zich groepsgewijs bekwamen in het solliciteren. Hoe schrijf je een sollicitatiebrief, hoe voer je een sollicitatiegesprek, hoe kun je social media inzetten bij het solliciteren - dat soort vragen.

De netwerktraining die ik meemaakte was de eerste van de serie van tien. De deelnemers kenden elkaar nog niet, er werd een voorstelrondje gemaakt. Op een hoek van de tafel zat, dicht bij de deur van het zaaltje, een oudere werkzoekende. Uit alles viel op te maken dat hij geen zin had in de training van het UWV. Hij zag er het nut niet van in, hij verwachtte toch niet meer aan de bak te komen. En bovendien had hij thuis een zieke vrouw waarvoor hij zorgde. Zijn enige beweegreden om naar de training te komen was dat hij vreesde dat zijn WW afgepakt zou worden als hij niet zou verschijnen. Toen hij de indruk kreeg dat het met het intrekken van zijn uitkering niet zo'n vaart zou lopen, kondigde hij plompverloren aan dat dit zijn eerste en tevens laatste netwerktraining zou zijn. Zijn mede-cursisten, en ook de UWV-begeleider, reageerden een beetje ongemakkelijk op zijn mededeling - met uitzondering van één dame, een medecursist.

Zij vroeg aan de nukkige WW-er bij welke werkgever hij had gewerkt. Dat bleek een bedrijf in de installatietechniek te zijn. Of dat bedrijf failliet was, of nog steeds bestond, informeerde de dame

vervolgens. Nee, het bedrijf was niet failliet, het bestond nog steeds, maar voor de oudere man was bij het bedrijf geen plek meer geweest. Stralend zei de dame toen: "Blijf dan gewoon meedoen met deze training! Misschien is bij dat bedrijf voor jou geen plek meer, maar misschien wel voor één van ons! Jij bent onze vooruitgeschoven post bij dat bedrijf."

Zo snel gaf de nukkige WW-er zich niet gewonnen. Maar het kwartje was zichtbaar gevallen bij hem. Hoe het verder met hem is gegaan weet ik niet, maar over het algemeen maken de deelnemers in de netwerktrainingen contacten die nog lang na de laatste bijeenkomst doorlopen. In zo'n netwerktraining bieden de deelnemers elkaar een luisterend oor. Er is aandacht van elkaar voor elkaar.

Ik rond af. Het geven, en ontvangen, van aandacht, van energie, van zonnestralen - mag dat mijn wens zijn op deze middag. Ik vind het een mooie opdracht voor het leven om de ander in z'n kracht te zetten, de ander te laten stralen. Want: everybody is a star.

Ik ben benieuwd of Lionel Richie nog weet wat hij zo lang geleden heeft gezegd in dat auditorium in Los Angeles. Volgend jaar, op 5 februari, komt-ie naar Nederland. Dan wil ik hem dat toch eens vragen.

Ik rond nu echt af. De 17 minuten zijn ruimschoots voorbij. Ik heb haast, ik ga een grote bos bloemen kopen voor mevrouw Bruins.

Ik dank je voor je aandacht en wens je een zonnige dag en een zonnige toekomst.